

УДК 346

DOI <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-8>

Ірина СТЕЦІВ

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет «Львівська політехніка», (Львів, Україна),

e-mail: irina.s.stetsiv@lpnu.ua

ORCID: 0000-0003-4982-1355

Scopus Author ID: 57216899434

Бібліографічний опис статті: Стеців, І. (2024). Законодавче регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в частині підтримки розвитку сільського господарства в умовах війни в Україні. *Публічне управління та місцеве самоврядування*, 1, 54–59, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-8>

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ В ЧАСТИНІ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено дослідженню законодавства спрямованого на регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у напрямі підтримки розвитку сільського господарства в Україні з 2014 по 2024 роки, ідентифікуючи сучасний стан та виклики, що потребують вирішення. Виявлено, що підтримка розвитку сільського господарства здійснюється через ряд державних ініціатив, спрямованих на мінімізацію негативного впливу наслідків війни та економічної кризи на функціонування сільського господарства. Встановлено, що у відповідь на загрози продовольчій безпеці в Україні ухвалено ряд законодавчих актів для регулювання державної підтримки аграрного сектору, зокрема під час воєнного стану та економічних криз. SWOT-аналіз виявив слабкі сторони в частині бюрократичних бар'єрів, недостатності фінансування, відсутності комплексного підходу до розвитку аграрного сектору та залучення інвестицій, обмеженої адаптації до змінних умов та нестачі заходів залучення та координації з міжнародними партнерами. Запропоновано напрями вдосконалення нормативно-правової бази, зокрема, зниження бюрократичного тиску на аграріїв, підвищення ефективності використання державних коштів через прозорість та відкритість, залучення приватного капіталу в аграрний сектор, спрощення процедур отримання підтримки, а також стимулювання наукових досліджень та впровадження інноваційних технологій. Важливо забезпечити систематичний моніторинг впливу наданої допомоги на розвиток аграрного сектору та продовольчу безпеку загалом, що сприятиме зміцненню продовольчої безпеки країни, збільшенню ефективності аграрного сектору, а також дозволить забезпечити стабільний і надійний доступ до високоякісного та безпечного продовольства для населення. Запровадження рекомендованих удосконалень допоможе ефективніше вирішувати задачі забезпечення продовольчої безпеки, особливо у воєнний час та періоди економічних криз, підтримуючи сталий розвиток аграрного сектору як основи продовольчого суверенітету країни.

Ключові слова: державне управління, продовольча безпека, наслідки війни, державна підтримка, розвиток сільського господарства, аграрний сектор, законодавче регулювання, SWOT-аналіз, моніторинг.

Iryna STETSIV

PhD in Economics, Associate Professor,

Lviv Polytechnic National University, (Lviv, Ukraine),

e-mail: irina.s.stetsiv@lpnu.ua

ORCID: 0000-0003-4982-1355

Scopus Author ID: 57216899434

To cite this article: Stetsiv, I. (2024). Zakonodavche rehuliuвання ekonomichnoho mekhanizmu derzhavnoho upravlinnia prodovolchoiu bezpekoiu v chastyni pidtrymky rozvytku silskoho hospodarstva v umovakh viiny v Ukraini [Legal and regulatory framework for the economic mechanism of the food security public administration in terms of support for agricultural development in the conditions of war in Ukraine]. *Public Administration and Local Government*, 1, 54–59, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-8>

LEGAL AND REGULATORY FRAMEWORK FOR THE ECONOMIC MECHANISM OF THE FOOD SECURITY PUBLIC ADMINISTRATION IN TERMS OF SUPPORT FOR AGRICULTURAL DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF WAR IN UKRAINE

This article is dedicated to the investigation of legislation aimed at regulating the economic mechanism of state management of food security in the direction of supporting the development of agriculture in Ukraine from 2014 to 2024, identifying the current state and challenges that require resolution. It was found that support for the development of agriculture is carried out through a series of state initiatives aimed at minimizing the negative impact of war and economic crisis on the functioning of agriculture. In response to the food crisis, a number of legislative acts have been adopted to regulate state support for the agricultural sector, especially during martial law and economic crises. A SWOT analysis revealed weaknesses in terms of bureaucratic barriers, insufficient funding, the absence of a comprehensive approach to the development of the agricultural sector and attracting investment, limited adaptation to changing conditions, and a lack of measures for engagement and coordination with international partners. Directions for improving the legal framework have been proposed, including reducing bureaucratic pressure on farmers, increasing the efficiency of state funds through transparency and openness, attracting private capital to the agricultural sector, simplifying the procedures for receiving support, and encouraging scientific research and the introduction of innovative technologies. It is important to ensure systematic monitoring of the impact of the provided assistance on the development of the agricultural sector and food security in general, which will contribute to strengthening the country's food security, increasing the efficiency of the agricultural sector, and ensuring stable and reliable access to high-quality and safe food for the population. Implementation of the recommended improvements will help to more effectively solve the problems of ensuring food security, especially in wartime and periods of economic crises, supporting the sustainable development of the agricultural sector as the basis of the country's food sovereignty.

Key words: public administration, food security, consequences of war, state support, agricultural development, agricultural sector, legislative regulation, SWOT analysis, monitoring.

Актуальність проблеми. Забезпечення фізичної доступності продовольства вимагає комплексного підходу до розвитку сільського господарства, що передбачає створення сприятливих умов для розвитку сільськогосподарських підприємств через ефективне нормативно-правове забезпечення. Таке забезпечення повинно враховувати потреби сільськогосподарських виробників, стимулюючи їх до розширення виробництва, інновацій та підвищення якості продукції. Оптимізація доступу до фінансових ресурсів для сільських господарств, а також створення механізмів залучення інвестицій та кредитування аграрного сектору є критично важливими для розвитку агросектору. У свою чергу стимулювання сільськогосподарських наукових досліджень та розробок сприяє впровадженню інноваційних рішень, спрямованих на розвиток рослинництва та тваринництва, методів боротьби з хворобами та шкідниками, що безпосередньо впливає на врожайність та якість продукції та дозволяє підвищити продуктивність сільськогосподарського виробництва. Крім цього, розвиток інфраструктури, включно з дорогами, зрошувальними системами, продовольчими сховищами, також має вирішальне значення для забезпечення фізичної доступності продовольства, тому відповідне нормативно-правове забезпечення, спрямоване на покращення сільськогосподарської інфраструктури, повинне створювати умови для ефективного транспортування, зберігання та доступу до сільськогос-

подарської продукції, що безпосередньо сприятиме зменшенню втрат врожаю та підвищенню доступності продовольства для всіх верств населення. Актуальність дослідження законодавчого регулювання економічного механізму державного управління фізичною доступністю продовольства у напрямку підтримки розвитку сільського господарства полягає в необхідності аналізу та створення сприятливого середовища для зростання аграрного сектору, підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення сталого доступу до якісного продовольства для усього населення, що вимагає комплексного підходу до реформування існуючих законодавчих регламентів, впровадження ефективних механізмів фінансування, наукових досліджень, збереження, відновлення та розвитку інфраструктури особливо у часі великої кризи зумовленої війною в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність багатьох наукових праць, присвячених проблемам забезпечення фізичної доступності продовольства, в тому числі в умовах воєнного конфлікту. Зокрема О. П. Хаєцька та В. О. Лояніч вказують на важливість комплексного підходу до забезпечення продовольчої безпеки в Україні, з особливою увагою до розвитку агропромислового комплексу та ефективного управління продовольчими ресурсами. Автори підкреслюють необхідність залучення як державних, так і приватних ресурсів для зміцнення продовольчої безпеки та забезпечення сталого доступу до продовольства для

всіх верств населення, особливо в контексті сучасних викликів, таких як війна та глобальні економічні кризи (Хаєцька, Лояніч 2023). Дослідження науковців О. М. Федорчук, Ю. В. Шпак та М. А. Дегтяренко описує зв'язок між військовими конфліктами, станом аграрної виробничої інфраструктури та продовольчою безпекою, що може призвести до голоду (Федорчук, Шпак, Дегтяренко 2022). Відтак питання продовольчої безпеки має стати пріоритетом у контексті міжнародної безпеки, а раннє попередження та превентивні заходи мають систематично впроваджуватися для захисту населення і продовольчих ресурсів від наслідків військових конфліктів. Успішне вживання таких заходів місцевими громадами, національними урядами, міжнародними гуманітарними організаціями та спеціалізованими агентствами ООН може значно покращити ситуацію з продовольчою безпекою у світі, інтегруючи миротворчий підхід у довготривалі заходи реагування на продовольчі кризи і військові конфлікти. Дослідниками І. В. Зубар та Ю. В. Онищук проаналізовано основні показники діяльності сільськогосподарського сектору, які свідчать про значне падіння обсягів виробництва ключових харчових культур, що експортуються, через такі фактори, як окупація територій, військові дії в деяких областях, мінування та забруднення земель вибуховими предметами, падіння урожайності, знищення виробничих потужностей, а також загибель тварин та птахів внаслідок обстрілів, а також виявлено ускладнення експорту харчових продуктів через обмежені можливості транспортної інфраструктури та блокаду морських портів (Зубар, Онищук, 2023).

Інші дослідження сконцентровані на вирішенні проблем розвитку та державної політики щодо аграрного сектору, зокрема Т. Олійник та В. Сотула вказують, що роздробленість власності на землю та нечіткі права власності перешкоджають ефективному землекористуванню, а нерозвинена інфраструктура знижує продуктивність та конкурентоспроможність на ринку (Олійник, Сотула 2024). Дослідження О. Погорелової визначило ключові аспекти розробки та втілення аграрної стратегії України, спрямованої на досягнення цілей сталого розвитку, яка охоплює інтеграцію принципів і підходів, спільних з Європейським Союзом, у формуванні аграрної політики, зміцнення стабільності сільськогосподарського сектору, а також адаптацію управління земельними ресурсами для зниження їх деградації та покращення стану ґрунтів (Погорелова, 2024).

Загалом проведений аналіз демонструє наяв-

ність наукових висновків та рішень щодо різних аспектів продовольчої безпеки, від загальних принципів, так і специфічних деталей її забезпечення, особливо у контексті війни. Водночас, підкреслено потребу у поглибленому вивченні та оптимізації законодавчої бази для стабілізації продовольчої безпеки, зокрема через розвиток сільськогосподарської галузі та забезпечення фізичної доступності продуктів харчування. Необхідність реформування законодавчих норм для сприяння розвитку сільського господарства і збільшення фізичної доступності продовольства вимагає ґрунтовного аналізу чинного нормативно-правового забезпечення для подолання сучасних викликів та визначення шляхів вирішення існуючих проблем.

Мета статті – аналіз законодавчої бази функціонування економічного механізму державного управління фізичною доступністю продовольства у частині розвитку сільського господарства та виявлення проблем, що потребують вирішення.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років Уряд України активно працює над розвитком сільськогосподарського сектору, реалізуючи політику, яка спрямована на зміцнення потенціалу аграрних виробників та покращення умов їхньої діяльності, зокрема через надання доступу до фінансових ресурсів через державні гранти, кредити та інші програми підтримки, які допомагають сільськогосподарським підприємствам розширювати виробництво, оновлювати технології та збільшувати обсяги виробництва, що відображено у таблиці 1.

Через ініціативи, спрямовані на підтримку аграрного сектору, Україна прагне не тільки забезпечити фізичну доступність продовольства в умовах воєнного стану та економічної нестабільності, але й стимулювати стале зростання сільського господарства як основу продовольчої безпеки країни. SWOT-аналіз законодавчої бази функціонування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у напрямі забезпечення фізичної доступності продовольства через підтримку розвитку сільського господарства за 2014–2024 рр., свідчить про такі слабкі сторони як бюрократичні бар'єри, недостатнє фінансування, відсутність комплексного підходу до розвитку аграрного сектору та залучення інвестицій.

На основі проведеного дослідження розроблено напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою для підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств. Серед них варто виділити

Результати SWOT-аналізу законодавчого регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою через підтримку розвитку сільського господарства за 2014–2024 рр.

Нормативно-правове забезпечення		Акценти SWOT аналізу
1	2	3
Закони, накази:	<p>Про внесення зміни до статті 17-2 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України». Закон України від 13.01.2015 № 87-VIII</p> <p>Про затвердження форм для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Мінагрополітики України; Наказ, Форма, Реєстр, Акт, Журнал від 20.03.2018 № 150</p> <p>Про затвердження форм для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Мінекономіки, торгівлі та сг; Реєстр, Інформація, Форма типового документа, Акт від 24.07.2020 № 1391</p> <p>Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції. Закон України від 05.11.2020 № 985-IX</p> <p>Про затвердження форм для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Мінагрополітики; Наказ, Форма типового документа, Реєстр від 12.07.2021 № 76</p> <p>Про затвердження форми заявки на отримання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції». Мінагрополітики; Наказ, Форма типового документа від 29.08.2022 № 630</p> <p>Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, завданих особистим селянським господарствам та/або фермерським господарствам, внаслідок збройної агресії російської федерації. Мінагрополітики; Наказ, Методика, Акт, Форма типового документа від 28.06.2023 № 1328</p>	<p>Strengths: цілеспрямована підтримка фермерських господарств та сільськогосподарських виробників; покращення ідентифікації та взаємодії виробників з державними органами; забезпечення обґрунтованої компенсації для постраждалих від військових дій аграріїв</p> <p>Weaknesses: бюрократичні процедури та складність в отриманні фінансової підтримки; відсутність достатньої координації між різними державними органами;</p> <p>Opportunities: залучення додаткових міжнародних інвестицій та грантів для підтримки розвитку сільського господарства та відновлення пошкоджених війною територій; розширення програм фінансової підтримки</p> <p>Threats: військовий конфлікт та нестабільна політична ситуація знижують ефективність державної підтримки; зменшення державного бюджету на підтримку аграрного сектору</p>
Розпорядження, угоди, меморандуми:	<p>Про розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті у 2017 році Міністерству аграрної політики та продовольства для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 124-р</p> <p>Меморандум про взаєморозуміння між Державним агентством рибного господарства України та Департаментом сільського господарства, лісництва та рибного господарства Південно-Африканської Республіки стосовно системи міжнародного наукового спостереження Комісії зі збереження морських живих ресурсів Антарктики. Держрибгосп України, Південна Африка; Меморандум, Міжнародний документ від 26.02.2018</p> <p>Про підписання Угоди про фінансування заходу «Підтримка ЄС для розвитку сільського господарства та малих фермерських господарств в Україні». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 49-р</p> <p>Угода між Урядом України та Європейською Комісією про фінансування заходу «Підтримка ЄС для розвитку сільського господарства та малих фермерських господарств в Україні». Мінеконом, торгівлі та сг, Європейський Союз; Угода, Міжнародний документ від 28.01.2020</p> <p>Про внесення змін до Порядку надання сімейним фермерським господарствам додаткової фінансової підтримки через механізм доплати на користь застрахованих осіб - членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.2020 № 442</p> <p>Про підписання Угоди про фінансування заходу «Зменшення вразливості та підвищення продовольчої безпеки через підтримку постраждалого населення та сільськогосподарського виробництва в Україні (Контракт з розбудови держави та посилення стійкості)». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2022 № 773-р</p> <p>Угода про фінансування заходу «Зменшення вразливості та підвищення продовольчої безпеки через підтримку постраждалого населення та сільськогосподарського виробництва в Україні (Контракт з розбудови держави та посилення стійкості)». Угода Кабінету Міністрів України; Європейський Союз; Міжнародний документ від 05.09.2022</p> <p>Про підписання Додаткової угоди № 1 між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, до Угоди про фінансування заходу «Зменшення вразливості та підвищення продовольчої безпеки через підтримку постраждалого населення та сільськогосподарського виробництва в Україні» (Контракт з розбудови держави та посилення стійкості) (NDICI-GEO-NEAR/2022/ACT-61256). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2022 № 1136-р</p> <p>Про залучення гранту на бюджетну підтримку від Міжнародного банку реконструкції та розвитку і Міжнародної асоціації розвитку (що діють як адміністратор Мультидонорського трастового фонду допомоги, відновлення, реконструкції і реформування України) для реалізації проекту «Екстрений проект надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.09.2023 № 874-р</p> <p>Про залучення позики від Міжнародного банку реконструкції та розвитку для реалізації проекту «Екстрений проект надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)». Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.09.2023 № 873-р</p>	<p>Strengths: фінансування з державного бюджету демонструє зобов'язання уряду підтримувати аграрний сектор, забезпечуючи необхідні ресурси для стабілізації та розвитку; міжнародне співробітництво з ЄС та іншими міжнародними організаціями відкриває доступ до додаткових фінансових ресурсів, знань та технологій; спеціалізовані програми підтримки спрямовані на розвиток малих фермерських господарств і сімейних ферм сприяють збільшенню продуктивності та стійкості в секторі</p> <p>Weaknesses: бюрократичні процедури ускладнюють доступ до фінансування для малих виробників; обмеженість фінансування в умовах війни та економічної кризи; недостатній контроль за використанням коштів призводить до неефективного розподілу ресурсів</p> <p>Opportunities: розширення міжнародного співробітництва сприятиме збільшенню фінансування та покращення доступу до сучасних технологій; розвиток інновацій та досліджень у сільськогосподарському секторі сприятиме його конкурентоспроможності та стійкості</p> <p>Threats: нестабільність у фінансуванні через економічні кризи та зміни в політиці підтримують довгостроковий розвиток сектору; збройний конфлікт та природні катастрофи створюють додаткові ризики для сільськогосподарської інфраструктури та виробництва; висока конкуренція на міжнародних ринках ускладнює експорт української агропродукції, особливо без належної державної підтримки та інвестицій у якість і інновації</p>

<p>Постанови:</p>	<p>Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 07.02.2018 № 106</p> <p>Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 № 911</p> <p>Про затвердження Порядку надання сімейним фермерським господарствам додаткової фінансової підтримки через механізм доплати на користь застрахованих осіб - членів/голови сімейного фермерського господарства єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Заява, Інформація, Реєстр від 22.05.2019 № 565</p> <p>Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» та інших законів України щодо функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції. Постанова Верховної Ради України від 04.09.2020 № 879-IX</p> <p>Про реалізацію спільного з Всесвітньою продовольчою програмою ООН проекту щодо додаткових заходів із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2022 № 446</p> <p>Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 16.08.2022 № 918</p> <p>Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству аграрної політики та продовольства на 2022 рік, і внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.2022 № 1294</p> <p>Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо державної підтримки сільського господарства та експорту агропродукції під час воєнного стану. Постанова Верховної Ради України від 29.06.2023 № 3204-IX</p>	<p>Strengths: забезпечення структурованої підтримки для фермерських господарств, сприяння їх сталому розвитку; впровадження фінансових механізмів підтримки спрямованих на стимулювання збільшення виробництва та поліпшення якості продукції; підтримка диверсифікації аграрного сектору та залучення інвестицій у сільськогосподарські інновації.</p> <p>Weaknesses: бюрократичні бар'єри та складність у доступі до фінансування для малих та середніх фермерських господарств; недостатнє фінансування програм підтримки, низька частка покриття реальних потреб аграріїв.</p> <p>обмеження в реалізації програм через відсутність ефективних механізмів контролю та оцінки результативності</p> <p>Opportunities: розширення спектру підтримки шляхом включення інноваційних проектів та технологій, залучення міжнародного досвіду; створення умов для поліпшення експортного потенціалу агропродукції, відкриття нових ринків;</p> <p>інтеграція екологічних та сталих практик у аграрний сектор, підвищення стійкості до кліматичних змін</p> <p>Threats: зміна політичних пріоритетів та скорочення бюджетного фінансування програм підтримки;</p> <p>підвищення ризиків через військові дії, що впливають на стабільність аграрного виробництва та розвиток інфраструктури; залежність від зовнішнього фінансування та інвестицій зниження самостійності аграрного сектору</p>
-------------------	--	--

Джерело: сформовано автором на основі проведеного дослідження за даними <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

необхідність спрощення процедур отримання державної підтримки для сільськогосподарських товаровиробників, зокрема через впровадження електронних систем подачі заявок та автоматизацію процесу розгляду заяв. В часі війни можливість збільшення обсягів фінансування програм підтримки сільського господарства є складною, проте слід розширювати спектр інструментів фінансової підтримки через субсидії, гранти, пільгові кредити та гарантії. Важливим також є нормативно-правове регулювання доступу до ринків для малих та середніх сільськогосподарських виробників, що потребує розвитку механізмів збуту продукції, включаючи підтримку кооперативів, організацію фермерських ринків та використання онлайн-платформ для продажу. Удосконалення також потребують питання нормативно-правового регулювання підтримки розвитку інфраструктури, зокрема щодо інвестицій в логістику, продовольчі сховища, зрошення та інші важливі складові, які сприяють зниженню втрат урожаю, а також відновлення пошкодженої в наслідок війни сільськогосподарської інфраструктури. При цьому важливим є стимулювання розвитку і впровадження новітніх технологій, які дозволяють підвищити ефективність виробництва та забезпечити адаптацію до змін клімату. Значну увагу слід приділити удосконаленню законо-

давчої бази у частині гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами, особливо щодо санітарних і фіто-санітарних вимог, екологічного землеробства та органічного виробництва, що сприятиме покращенню якості продукції та її конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Удосконалення нормативно-правової бази з акцентом на інтеграцію з міжнародними стандартами та практиками сприятиме створенню сприятливого інвестиційного клімату та підвищенню конкурентоспроможності українського аграрного сектору на світовому ринку. Поряд із цим удосконалення нормативно-правового регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою потребує впровадження механізмів моніторингу та оцінки ефективності впроваджених програм. Важливо забезпечити систематичний аналіз впливу наданої допомоги на розвиток аграрного сектору та продовольчу безпеку загалом, що сприятиме зміцненню продовольчої безпеки країни, збільшенню ефективності аграрного сектору, а також дозволить забезпечити стабільний і надійний доступ до високоякісного та безпечного продовольства для всього населення.

Висновки. Проведене дослідження законодавчого регулювання економічного механізму державного управління фізичною доступністю

продовольства тісно пов'язане з концепцією продовольчої безпеки, що є ключовим елементом сталого розвитку держави, особливо в контексті забезпечення підтримки розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах війни в Україні. Розглянуті законодавчі акти та розпорядження демонструють зусилля уряду щодо підтримки сільськогосподарських виробників через різноманітні програми фінансової підтримки, що мають на меті не лише безпосередньо підтримати аграріїв, але й сприяти розвитку відповідної інфраструктури та інновацій у секторі. Проте проведений SWOT-аналіз виявив ряд слабких сторін і загроз, які можуть перешкодити досягненню максимальної ефективності цих заходів, серед яких бюрократичні бар'єри, недостатнє фінансування, відсутність комплексного підходу до розвитку аграрного сектору та залучення інвестицій. На основі проведеного аналізу запропоновано напрями удосконалення

нормативно-правової бази, зокрема зниження бюрократичного тиску на аграріїв, підвищення ефективності використання державних коштів через прозорість та відкритість, залучення приватного капіталу в аграрний сектор, а також стимулювання наукових досліджень та впровадження інноваційних технологій.

Запропоновані заходи сприятимуть підвищенню фізичної доступності продовольства, підсилить стійкість сільськогосподарського сектору до зовнішніх та внутрішніх викликів, забезпечать стаке зростання аграрної продуктивності та сприятимуть досягненню цілей продовольчої безпеки на національному рівні. Запровадження рекомендованих удосконалень допоможе ефективніше вирішувати задачі забезпечення продовольчої безпеки, особливо у воєнний час та періоди економічних криз, підтримуючи сталий розвиток аграрного сектору як основи продовольчого суверенітету країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Хаєцька О.П., Лояніч В.О. Забезпечення продовольчої безпеки України в умовах війни. *Ефективна економіка*. 2023. № 6. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1723/1736>
2. Федорчук О.М., Шпак Ю.В., Дегтяренко М.А. Роль виробничої інфраструктури аграрного сектору в забезпеченні продовольчої безпеки в умовах військового часу. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів» м. Івано-Франківськ 2022р. URL: <http://surl.li/rxrmf>
3. Зубар І. В., Онищук Ю. В. Стратегія продовольчої безпеки в умовах війни. *Публічне управління та митне адміністрування*, № 2 (37), 2023. С. 78–82. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5898>
4. Олійник Т., Сотула В. Розвиток аграрного бізнесу в Україні: проблемні питання та перспективи їх рішення. *Молодий вчений*, (1 (125)), 2024, 136–142. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-11>
5. Погорелова О. Державне регулювання аграрного сектору економіки в контексті забезпечення завдань сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*, (1 (48)), 2024, 129–143. URL: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/894>
6. *Верховна Рада України*. Офіційний вебпортал парламенту України. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

REFERENCES:

1. Khaietska, O.P., & Loianich, V.O. (2023). Zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy v umovakh viiny [Ensuring food security of Ukraine in wartime conditions]. *Efektivna ekonomika*, (6). Retrieved from <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1723/1736> [in Ukrainian].
2. Fedorchuk, O.M., Shpak, Yu.V., & Dehtiarenko, M.A. (2022). Rol vyrobnychoi infrastruktury ahrarnoho sektoru v zabezpechenni prodovolchoi bezpeky v umovakh viiskovoho chasu [The role of the production infrastructure of the agricultural sector in ensuring food security in wartime]. *Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii "Stratehichni priorytety rozvytku ekonomiky, menedzhmentu, sfery obsluhovuvannia ta prava v umovakh intehtratsiinykh protsesiv"*, Ivano-Frankivsk. Retrieved from <http://surl.li/rxrmf> [in Ukrainian].
3. Zubar, I.V., & Onyshchuk, Yu.V. (2023). Stratehiia prodovolchoi bezpeky v umovakh viiny [Food security strategy in wartime]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, (2(37)), pp. 78–82. Retrieved from <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5898> [in Ukrainian].
4. Oliinyk, T., & Sotula, V. (2024). Rozvytok ahrarnoho biznesu v Ukraini: problemni pytannia ta perspektyvy yikh vyreshennia [Development of agribusiness in Ukraine: problems and prospects of their solution]. *Molodyi vchenyi*, (1(125)), pp. 136–142. Retrieved from <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-1-125-11> [in Ukrainian].
5. Pohorelova, O. (2024). Derzhavne rehuliuвання ahrarnoho sektoru ekonomiky v konteksti zabezpechennia zavdan staloho rozvytku [State regulation of the agricultural sector of the economy in the context of ensuring sustainable development tasks]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, (1(48)), pp. 129–143. Retrieved from <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/894> [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada of Ukraine. Zakonodavstvo Ukrainy [Legislation of Ukraine], *Official web portal of the Parliament of Ukraine*. [Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>